

Nuorisoalan kattojärjestön asiantuntijalausunto työ- ja elinkeinoministeriölle kulutuspalvelujen turvallisuuden yleistä sääntelyä koskevasta ehdotuksesta

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäsenenä on noin 150 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Nuorisoalan kattojärjestö kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua.

Aluksi nuorisoala haluaa huomauttaa asian tähänastisen valmistelun laadusta ja säädösvalmistelun osallistamisen tasosta. Nuorisoalankin toimintaedellytysten näkökulmasta varsin merkittävää kokonaisuutta ollaan tällä hetkellä valmistelemassa kiireisellä aikataululla ja ilman, että kansalaisjärjestökenttä on tähän mennessä otettu mukaan asian valmisteluun. Ministeriön nyt lähettämä lausuntopyyntö on taustamateriaaliensa osalta niin suppea (sisältäessään vain osan mahdollisesta lopullisesta lakitekstistä ilman mitään perusteluita), että lausuvien tahojen on käytännössä mahdotonta arvioida, millaisin perustein säädösvalmistelua tekevä työryhmä on päätenyt harkitsemaan nyt lausuttavana olevia ehdotuksia ja millaisen esityksen varsinainen lakikokonaisuus muodostaisi. Myöskään säädösvalmistelun kuulemisohjeen edellyttämä vähintään kuuden viikon mittainen lausuntoaika ei tällä lausuntokierroksella toteudu.

Nuorisoala edellyttääkin asian mahdollisessa jatkovalmistelussa sidosryhmien ja kansalaisjärjestökentän merkittävästi parempaa osallistamista valmisteluun.

Nykyisin voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu yhdistykset ja muut yhteisöt siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Perusteena tälle rajaukselle on nimenomaan ollut, että erityisesti sellaisille liikunnan, urheilun ja muun harrastustoiminnan piirissä toimiville yhdistyksille, joiden toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön, muodostuisivat lain soveltamisalaan kuuluvien palvelusten edellyttämät riskinarviointia koskevat velvoitteet käytännössä raskaiksi. Lausuttavana olevassa säädösluonnoksessa on esitetty tästä rajauksesta luopumista.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki

nuorisoala.fi

info@nuorisoala.fi

Lausuntopyyntöön liitetystä materiaalista ei ilmene, millaisin perustein työryhmä on päättänyt harkitsemaan soveltamisalan muutosta. **Nuorisoala ei näe riittäviä perusteita soveltamisalan laajentamiselle.** Nuorisoalan kattojärjestön tiedossa ei ole sellaista nuorisoalan järjestöjen jäsenistölleen suunnatun toiminnan turvallisuudessa tapahtunutta kielteistä kehitystä, jotka korjaamaan tarvittaisiin näin järeitä lainsäädännöllisiä toimia.

Lähtökohtaisesti nuorisoala kannattaa jatkuvaa toimintakulttuurin tarkastelua turvallisuuden varmistamiseksi, mutta korostaa, että nuorisoalalla toiminnan turvallisuuteen suhtaudutaan jo tällä hetkellä erittäin vakavasti – onhan koko ala olemassa juuri nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Käytännössä erityisesti suuremmissa yhdistyksessä on jo pitkälti toteutettu toimintaa esitetyt turvallisuusvelvoitteet huomioiden ja erilaiset keskusjärjestöt tarjoavat piiri- ja jäsenyhdistykselleen tukea turvallisuussuunnitteluun. **Nuorisoalan näkökulmasta toiminnan turvallisuutta kehitetäänkin tehokkaimmin ennen kaikkea toimijoiden koulutusta ja ohjemateriaaleja lisäämällä – ei suinkaan lakisääteisiä velvoitteita tarpeettomasti säätämällä.** Käsityksemme mukaan jo nyt esimerkiksi Tukes valmistelee laajempaa leirien turvallisuutta koskevaa ohjeistusta.

Ehdotetulla soveltamisalan muutoksella on merkittäviä sekä periaatteellisia että käytännöllisiä vaikutuksia nuorisoalan järjestöjen toimintaan.

Lainsäätäjä on viime vuosina lisännyt ja on lisäämässä vapaaehtoistyöhön liittyvää sääntelyä ja valvontaa, mikä voi toki luoda turvallisuutta toimintaan, mutta lisää samalla myös harrastajien vastuuta ja työmäärää. Samanaikaisesti esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoitus tai resursointi ei ole kasvanut uusien velvoitteiden lisääntyessä. Tämä väistämättä luo tilanteen, jossa useat kasaantuvat velvoitteet lisäävät nuorisoalan järjestöjen byrokratiaa ja kustannuksia ja siten rajoittavat varsinaisen toiminnan järjestämistä. **Nuorisoala korostaa, että nyt esitetyt turvallisuusvelvoitteet varsin byrokraattisine dokumentaatiovaatimuksineen saattavat osoittautua liian raskaiksi etenkin pienemmille yhdistyksille, jotka joutuisivat siten rajaamaan jäsenilleen järjestämäänsä toimintaa.** Tämä käytännössä vähentäisi suoraan esimerkiksi nuorten harrastustoiminnan monimuotoisuutta ja saavutettavuutta.

Esitetyt turvallisuusvelvoitteet asettanevat myös uusia velvoitteita yhdistysten hallituksille, jotka yhdistyslain perusteella kantavat viimesijaista vastuuta yhdistyksen toiminnasta. **Tämä saattaa entisestään hankaloittaa luottamus- ja vapaaehtoistoimijoiden saamista yhdistykseen, josta on jo tällä hetkellä nähtävillä huolestuttavia signaaleja vapaaehtoismäärien laskiessa.**

Järjestöjen varsinaisen toiminnan säätelyyn kuluttajaturvallisuuslain mukainen sääntely sopii periaatteellisella tasolla huonosti, sillä tällaisessa toiminnassa jäsenet eivät ole perinteisen kuluttajan asemassa. Nuorisoalan järjestöjen tarkoituksena ei ole taloudellisen hyödyn tavoittelu (jo yhdistyslain säätely tämän estää), vaan tarkoituksena on yhdistyksen säännöissä määritellyn toiminnan tarkoituksen toteuttaminen jäsenistön

tahdon mukaisesti. Käytännössä myös jäsenistö itse osallistuu jäsenistölle suunnatun toiminnan toteuttamiseen.

Nuorisoala muistuttaa, että jo nykyisin voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan lukeutuu yhdistysten ja muiden yhteisöjen elinkeinotoimintana järjestämät palvelut. Tämä onkin perusteltua, sillä elinkeinotoiminta poikkeaa yhdistyksen jäsenilleen järjestämästä toiminnasta ja elinkeinotoiminnassa palvelun käyttäjä on nimenomaisesti kuluttajan asemassa. **Yhdistysten yleishyödyllinen toiminta ja elinkeinotoiminta ovat lähtökohdiltaan, pyrkimyksiltään ja muulta säätelyltään niin merkittävän erilaisia, että ei ole kestävää pyrkiä yhdenmukaistamaan yhdistyksiin ja elinkeinotoiminnan harjoittajiin kohdistuvaa säätelyä. Esitetty muutos olisikin ennen kaikkea askel kohti kansalaisjärjestötoiminnan yleishyödyllisen perustan kaventamista, jollaista kehitystä tulee ehdottomasti välttää.**

Lopuksi nuorisoala huomauttaa, että **ehdotettu soveltamisalan laajentaminen on ristiriidassa Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kanssa**. Hallitusohjelmassa muun muassa linjataan, että [kansalaisjärjestö]strategien puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä säätelyä. Lisäksi hallitusohjelmassa sitoudutaan erikseen vielä liikuntasektorin osalta turvaamaan liikunnan vapaaehtoistyön varmistuksen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle.

Helsingissä 13.3.2024

Aleksi Sandroos
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: talous- ja hallintojohtaja Juuso Luomala
juuso.luomala@nuorisoala.fi, 040 745 9182

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi